

IJsvogels ringen, een bijzondere belevenis

Foto's en tekst Hanneke Cusell

Op een warme zonnige middag in juli mag ik getuige zijn van het ringen van jonge IJsvogels. Het kunstnest bevindt zich achter een houten wand in de mooie tuin van Wicheria en Carel Raymakers, dicht bij het water van de Wijde Blik. Een paar meter verderop staat een tentje met daarin een stoeltje en een scherm waarop het beeld van de camera bovenin de nestkast te zien is. De nestplek is in 2018 gemaakt en vanaf 2019 zijn er elk jaar twee of drie broedsels geweest. Nu gaat het om een tweede broedsel met zes jongen van twintig dagen oud. Ik ben niet de enige, zo blijkt. Met zo'n 25 mensen wordt het een hele happening.

Jelle Harder legt uit hoe het nest – een vierkante bekisting – wordt opengemaakt. Eerst naar de voorkant van het nest boven het water om de nestgang te inspecteren en er een doek in te stoppen, zodat de jonge vogels niet kunnen wegvliegen. Dan de stukken boomstam eraf tillen en de aarde wegscheppen. Een meisje en haar broertje helpen daarbij. Vervolgens een afdekkende plaat verwijderen, een zak met hooi (voor de isolatie) eruit halen en tot slot het deksel van de nestkast met de camera eraf nemen.

Een ringetje om

Als het deksel van het nest eraf is, haalt Jelle de jongen eruit en doet ze in een leefnet. Ringer Rob Moolenbeek haalt ze daar één voor één weer uit en bevestigt een ring om hun tarsus (het onderstuk van de poot). Die is bij IJsvogels heel kort, dus dat is iets lastiger dan bij andere vogels. De vleugellengte wordt gemeten en de vogel wordt gewogen. Volwassen IJsvogels wegen ongeveer veertig gram, maar de jongen zijn een stuk zwaarder – 48 tot ruim 55 gram – want ze hebben nog veel energie nodig om te groeien. Ook het aantal staartpennen wordt geteld: soms zijn het er geen twaalf, maar dertien of zelfs veertien. De poten van de jonge vogels zijn nog bruin, de snavel wordt nog twee keer zo lang en de veren van de vleugels zitten deels nog in de bloedspoelen. Ze zien er prachtig uit en als we ze na het ringen even vast mogen houden, liggen ze heel rustig op hun rug in je hand, heel aandoenlijk.

Nieuw territorium

Sinds 2019 worden in de regio jonge IJsvogels geringd, maar alleen de vogels in de speciaal hiervoor aangebrachte nestkasten. De jongen worden geringd als ze 20 of 21 dagen oud zijn. Inmiddels

Rob Moolenbeek laat zien dat de veren van de vleugels nog deels in de bloedspoelen zitten.

zijn er 208 vogels geringd, waarvan 72 bij Wicheria en Carel. Tot nog toe zijn twee vogels teruggemeld, één bij Drachten en één bij Hoorn. Dat toont het dispersiegedrag van de jonge vogels: zij moeten op zoek naar een nieuw territorium, want IJsvogels zijn heel solitaire vogels die graag afstand van elkaar houden.

Jelle is een groot verteller die door al zijn ervaringen veel kan verhalen. Toch komt er een eind aan de middag. Tot slot werp ik nog even een blik op het scherm in het tentje. Alle zes jongen liggen er rustig bij, allemaal in dezelfde richting, dat wil zeggen gericht naar de opening van de nestgang. Het was een bijzondere ervaring en met de beelden van deze fraaie vogels nog op mijn netvlies fiets ik weer naar huis.

Meedoen? Dat kan!

De werkgroep heeft behoefte aan vrijwilligers die bestaande wanden willen monitoren en onderhouden.

Daarvoor moet je minimaal viermaal een bezoek brengen aan de locatie: de eerste keer in januari – februari voor onderhoud. Dat duurt ongeveer tien minuten. Daarna driemaal om te monitoren: in mei, juli en augustus.

Het belangrijkste is om te zien of er wordt gebroed. Dat kost misschien vijf minuten per plek. Dat is het minimum; meer kan ook, dan kun je bijvoorbeeld ook kijken of de jongen zijn uitgevlogen.

Als je je daarvoor aanmeldt, probeert Jelle Harder je een leuke plek te geven met een grote kans dat er gebroed wordt.

Jelle: "Het is een kleine inspanning, maar wel heel leuk, en je komt soms op plekken waar niemand komt". Wel is het belangrijk dat je jezelf de plicht oplegt om te gaan kijken. En je moet redelijk ter been zijn en in het water durven staan.

Daarnaast zijn mensen die willen helpen met het verzamelen en bewerken van gegevens zeer welkom.

Tentje met stoel en camera.

Beeld van camera met 6 jongen.

Jelle Harder legt uit hoe de ijsvogelnestkast wordt opengemaakt.

Jelle Harder haalt de jongen uit het nest en doet ze in het leefnet.

Het leefnet waarin de jongen worden gedaan.

Rob Moolenbeek ringt een jonge IJsvogel.

De jonge IJsvogel ligt heel rustig op z'n rug in je hand.

Wie wil, mag ook even een IJsvogel vasthouden.

Na het ringen liggen de jongen weer rustig in de nestkast.